

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASINA İLİŞKİN TÜRK CEZA HUKUKU DÜZENLEMELERİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

(Data Protection Considerations Regulated Under Turkish Criminal Law)

Uğur ORHAN*

ÖZ

Yaptırımların en ağırına sahip olduğu kabul edilen hukuk dalı ceza hukukudur. Hukukun diğer yaptırımları yetersiz kaldığında veya korunan varlıklara daha enerjik bir koruma sağlanmak istendiğinde, ceza yaptırımına “son çare” (*ultima ratio*) olarak başvurulur. Kişisel verilerin önemi nedeniyle, Türkiye’de de cezai düzenlemeler getirilmiştir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) yürürlüğe girene kadar Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) kişisel verilerin ihlalini düzenlediği suçlar istenildiği gibi uygulanamamıştır. Bunun nedeni, kişisel veri kavramını ve kurumlarını düzenleyen özel bir kanunun olmayışıdır. Ceza kanunu, kişisel verinin ne olduğunu tanımlamadığı için “kanunilik ilkesi” (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) ve “belirlilik” (*lex certa*) açısından birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır. KVKK, cezai düzenlemelerin yapıldığı tarihten çok sonra yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle, KVKK ve TCK’de kullanılan bazı terimler ve kurumlar arasında farklar görülmektedir. Bu bağlamda, KVKK’ye aykırılık teşkil edecek bazı davranışlar, TCK’de suç olarak düzenlenmediğinden cezalandırılmamaktadır. Ceza hukukunun temelinde “kanunilik ilkesi” olduğundan TCK’nin KVKK hükümlerine uyumlu olması gerekmektedir. Sorunların çözülebilmesi için cezai düzenlemelere KVKK’de yer verilmesi uygun olacaktır. Bu yöntem tercih edilmeyecekse de TCK’de yer alan suçların, KVKK’nin terim ve kurumlarına uygun olarak yeniden kaleme alınması “kanunilik ilkesi” uyarınca zorunludur.

Makalenin Geliş Tarihi: 09.04.2021, **Makalenin Kabul Tarihi:** 06.05.2021.

* İ.D. Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Burslu Doktora Öğrencisi, (ugur.orhan@bilkent.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2589-1383)

Anahtar Kelimeler: Kişisel Verilerin Korunması, Türk Ceza Hukuku, Kişisel Verilerin Korunmasına Karşı Suçlar, Cezai Yaptırım, Türk Ceza Muhakemesi Hukuku

ABSTRACT

The legal branch with the most serious repercussions is, without doubt, criminal law. Indeed, a penal sanction is viewed as a “last resort” (*ultima ratio*) where other penalties remain ineffective. Therefore, the Turkish legal system has devised criminal penalties due to the importance of data protection. Turkish Criminal Code (TCC) has not had the desired effect in identifying violations with regards to data protection, until the enforcement of Data Protection Law (DPL). This is due to the lack of a specific law defining the terms and institutions encompassing data protection. The lack of a clear definition of personal data has created various issues in terms of “principle of legality” (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) and “certainty” (*lex certa*) within criminal law. DPL has come into force much later than the enforcement of data protection violations under TCC. Therefore, there are various differences between the terms used in DPL and TCC. In this sense, various behaviors which would violate the DPL are not punished by the TCC as they are not provided under the TCC. As the fundamental principle of criminal law is legality, the provisions of TCC must be harmonized with those of the DPL. In order to resolve some of these issues, it would be appropriate to have the criminal provisions also under DPL. If this method is not desired, then the crimes listed out in TCC must be re-written in accordance with the terms and provisions of DPL, under the “principle of legality”.

Keywords: Data Protection, Turkish Criminal Law, Offenses Against Data Protection, Penal Sanction, Turkish Criminal Procedure Law

GİRİŞ

İnsanlık açısından dönüm noktalarına ve tarihi olaylara sahne olan yirminci yüzyıl, aynı zamanda dijital bilgisayarların kullanılmaya başlandığı bir dönemdir. Bilgisayar ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte yeni bir çağın başladığını söylemek mümkündür. Yirminci yüzyılın ilk yarısında Dünya savaşları yaşanırken, ikinci yarısında istihbarat ve teknoloji savaşları yaşanmıştır. Tarihteki bu “kırılmanın” temel nedeni, şüphesiz ki bilgisayar ve internetin yaygınlaşmasıdır. Teknolojideki gelişmelerle birlikte, siber suçlar gibi yeni suçlar ortaya çıkmaya başlamış, mevcut suçların işleme yöntemleri de bilgisayar ve internetin kullanımıyla çeşitlenmiş ve

kolaylaşmıştır. Böylece suçla mücadelede geleneksel yöntemler de tartışılmaya başlanmıştır (Karakehya, 2009: 351; Sınar, 2010: 69).

Bilgiyi depolamak ve aktarmak geçmişe kıyasla daha kolay bir hâle gelmiştir. Bu gelişmelerin hızına yirmi birinci yüzyıl daha da ivme kazandırmıştır. Teknoloji devi firmalar, birçok ülkenin ekonomisinden daha değerli hâle gelmiş; “bilgi güçtür” (*scientia potentia est*) anlayışı herkesçe kabul edilmiştir. Sadece gerçek kişiler bakımından değil, küçük veya büyük bütün şirketler açısından da kişisel verilerin korunması önemli bir mesele hâlini almıştır (Lambert, 2018: 24). İnsanlar, kişisel verilerin kontrol edilmesi için hem devletlerin hem de özel kuruluşların içinde olduğu bir çekişmenin ortasında kalmışlardır (Lynskey, 2015: 1). Kişisel verilerin korunmasında önemli düzenlemelere sahip Avrupa Birliği üyesi ülkelerde dahi, vatandaşların kişisel verilerinin korunduğuna dair ciddi endişelerinin olduğu yapılan araştırmalara yansımıştır (Custers-Sears vd., 2019: 197 vd.).

2019 yılında başlayan koronavirüs salgınıyla birlikte, bilgi ve teknolojinin önemi bu sefer “kötü” bir tecrübeyle hatırlanmıştır. Bu yeni salgın hastalığın tanınması, vakaların tespit edilebilmesi, salgının önlenmesi ve aşı çalışmaları konularında, veriye ulaşmanın ve bunu depolamanın önemi ortaya çıkmıştır. Aşı çalışmaları yapan şirketler, başarıya ulaşabilmek için Dünya’nın her yerinden veri toplamak istemiştir.

Kişisel verilerin korunması meselesinin, yirmi birinci yüzyılın temel sorunlarından olduğunu söylemek mümkündür. Bilgisayar ve internetin yaygınlaşması, teknolojinin son derece hızlı gelişmesi, kişisel verilere erişimi ve bunları depolamayı kolaylaştırmıştır. Bununla birlikte, kişisel veriler daha da büyük tehlikeler altına girmiştir. Verilerin toplanması ve işlenmesi, neredeyse bu veri sahipleri farkına bile varamadan, sürekli olarak gerçekleşmektedir. Ve nihayet, geçmişten günümüze kişisel verilerin maddi ve manevi değeri de katbekat artmıştır.

Tüm bu gelişmeler yaşanırken birçok bilim ve disiplinde olduğu gibi hukuk alanında da kişisel veriler konusu çalışılmaya başlanmıştır. Uluslararası ve ulusal düzeyde, kişisel verilerin hukuki niteliği ve nasıl korunacağı tartışılmıştır. Hukukun bütün dalları gibi ceza hukuku da kişisel verilere kayıtsız kalmamış, özellikle bu verilerin korunması bakımından çeşitli düzenlemeler ve kurallar getirmiştir.

Bu çalışmada, kişisel verilerin korunmasında Türk ceza hukukunun düzenlemeleri irdelenecektir. Özellikle Türk Ceza Kanunu (TCK) ve Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (CMK) konuyla ilgili olan maddeleri, kişisel

verilerin korunmasında temel kanun olan Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) ile birlikte ele alınacaktır. Kanunlar arasındaki uyumsuzluklara ve ceza kanunlarındaki eksikliklere dikkat çekilerek, bu uyumsuzlukların ve eksikliklerin giderilmesi için çözüm önerileri getirilecektir.

I. KİŞİSEL VERİLERİN HUKUKEN KORUNMASI

Dünyanın her yerinde hukuk, gelişmelerin peşinden koşmakta, onları takip etmeye çalışmaktadır. Hukukun gelişmelerin gerisinde kalması, sanılanın aksine olumsuz bir durum değildir. Çünkü hukukun gelişmelerin önünde gittiği bir düzende, bu gelişmeleri engellemesi kuvvetle muhtemeldir. Bu nedenle hukuk, bazen gelişmelere yetişemediği için, yetiştiği bazı durumlarda ise bilerek ve isteyerek, yani gelişmelere biraz daha müsaade etmek ve gidişatı görmek amacıyla bunların gerisinde kalır. Yaşanan gelişmeler, ne zaman ki bir tehdit hâlini alır, kristalize olur ve bu tehdit üzerinde bir toplumsal uzlaşma oluşur, hukuk o andan itibaren gelişmelere müdahale etmeye başlar.

Kişisel veriler konusunda da genel manzaranın seyri böyle olmuştur. Zamanla, kişisel verilerin hukukun bütün alanlarını doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendirdiği görülmüştür. Hukuk, kişisel veri sahiplerinin hakları ile bilginin serbest dolaşımı arasındaki dengeyi sağlamak istemiş, bu nedenle kişisel veriler hukuki düzenlemelere konu olmuştur.

Öncelikle, kişisel verilerin hukuki niteliği tartışılmış, bu konuda farklı görüşler ileri sürülmüştür (Aksoy, 2010: 37 vd.). Kişisel veriler açısından “*habeas data*” hakkı kabul edilmiş; bir diğer anlatımla kişilerin özel hayatlarıyla ilgili tüm verilerin maliki olduğu, bu kimselerin rızası olmadan verilerin kullanılmayacağı ve verilerine her zaman erişebilecekleri, gerektiğinde verileri değiştirip düzeltebilecekleri belirtilmiştir (Akyürek, 2011: 46). Bu doğrultuda, Alman Anayasa Mahkemesi’nin 1983 yılında verdiği meşhur “*Census*” kararıyla¹, kişisel verilerin korunması açısından “bilgisel kaderini tayin hakkı” (*informational self-determination, das recht auf informationelle selbstbestimmung*) ortaya konulmuştur. Buna göre veri sahipleri, kişisel verilerinin kim tarafından ve hangi şartlarda işlenebileceğine karar verme hakkına sahiptir. Bu anlayışın kabul edilmesiyle birlikte isabetli olarak, kişisel verilerin veri sahibinin yaşam alanlarından hangisine girdiğine

¹ https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/EN/1983/12/rs19831215_1bvr020983en.html (Son erişim tarihi: 20.02.2021).

veya gizli olup olmadığına bakılmaksızın korunması mümkün kılınmıştır (Aksoy, 2010: 72). Bugün de hukuk, temelde gizliliği esas almaksızın, kişisel verileri “bilgisel kaderini tayin hakkını” esas alan bir kişilik hakkı görüşünden yola çıkarak korumaktadır. Kıta Avrupası hukuk sistemlerinde ve bu sistemin bir parçası olan Türk hukukunda, kanun koyucu, kişisel verilerin korunmasını bir kişilik hakkı olarak değerlendirmiş ve menfaat dengesini kişisel veri sahipleri lehine kurmuştur (Aşıkoglu, 2018: 26).

AB ülkelerindeki eğilim, kişisel verilerin korunması konusunu anayasalarda düzenlemek yönündedir (Akyürek, 2011: 44). Türkiye’de de 2010 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliğiyle birlikte kişisel verilerin korunması artık bir “temel hak” olarak kabul edilmiştir (Özen ve Baştürk, 2011: 195). Anayasa’nın 20. maddesine eklenen üçüncü fıkraya göre:

“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”

Tarihsel sürece bakıldığında, kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel kanunlar yapılmadan önce bu verilerin özellikle medeni kanunlarda yer alan kişiliği koruyan hükümler çerçevesinde korunduğu görülmüştür. Buna ek olarak, ceza kanunlarında yer alan bazı suç tipleri de kişisel verileri dolaylı olarak korumak için uygulanmıştır. Özellikle, verilerin önemli bir kısmının özel yaşama ait olması nedeniyle, özel yaşamın gizliliğini koruyan cezai normlar sıklıkla uygulama alanı bulmuş, devam eden süreçte bazı ceza kanunlarına kişisel verilerin korunmasına ilişkin suç tipleri eklenmiştir.

Bugün içinde bulunduğumuz dönemde ise uluslararası düzenlemelerin yanı sıra özellikle ulusal düzeyde kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel kanunların yapıldığı görülmektedir. Türkiye’de 2016 yılına kadar düzenlemeler farklı kanunlarda, dağınık biçimde yer almaktaydı. Ayrıca düzenlemeler çoğunlukla da yetersizdi. Bu durum öğretide haklı olarak eleştirilmekteydi (Akyürek, 2011: 55 vd.). 2016 yılında çıkartılan 6698 sayılı KVKK ile eksiklikler büyük ölçüde giderilmiştir. Böylece, temelde KVKK olmak üzere, Türk hukuk düzeni bir bütün olarak kişisel verilerin korunmasını amaçlamıştır. Bu bağlamda, KVKK ile birlikte kuşkusuz Anayasa hükümleri, medeni kanun, ceza kanunu gibi diğer kanunların ilgili düzenlemelerinin de uygulanması mümkündür.

II. CEZA HUKUKUNUN SAĞLADIĞI KORUMA

Ceza hukukunun tarihi birçok açıdan, insanlık tarihinin özel bir görünümünden ibarettir (Toroslu ve Toroslu, 2019: 23). Kamu hukukunun bir dalı olan ceza hukukunun ismini ve özgünlüğünü yaptırımından, yani “ceza”dan aldığı söylemek mümkündür. Gerçekten de hukuk düzeninde uygulanan yaptırımların en ağırı cezadır. Bu nedenle hukuk düzenlerindeki temel prensip, özel hukuk yaptırımlarının yeterli olduğu durumlarda ceza yaptırımına başvurulmaması gerektiği yönündedir. Buna karşılık, özel hukuk yaptırımlarının yetersiz kaldığı düşünüldüğünde veya korunan varlık ya da menfaate daha enerjik ve sert bir koruma sağlanmak istendiğinde, ceza yaptırımına “son çare” (*ultima ratio*) olarak başvurulmalıdır. Toplumsal yaşam bakımından büyük önem taşıyan varlık ve menfaatlerin korunması zorunludur. Bu noktada da devletin elindeki en etkili araç ceza hukukudur (Koca ve Üzülmez, 2018: 511). Nitekim, özünde bir güç kullanımı olan ceza, faile acı vermektedir (Binder, 2016: 6).

Kişisel verilerin korunmasında ceza hukukunun rolünün zamanla daha da arttığı görülmektedir. Kişisel verilerin korunması alanındaki korumanın büyük bölümünü özel hukuk ve kabahatler hukuku sağlasa da kişisel verilerin korunması kanunlarına ve/veya ceza kanunlarına, cezai hükümler de konulmakta; bazı davranışlar suç hâline getirilerek bu davranışları gerçekleştiren failer cezalandırılmaktadır. Gerçekten de konunun önemi ve kanun koyucunun daha enerjik ve sert bir koruma sağlamak istemesi, bu bağlamda ceza yaptırımına başvurulmasını kaçınılmaz kılmıştır. Bu zorunluluğun bir sonucu olarak, suçta ve cezalarda kanunilik ilkesi, belirlilik ilkesi, hukuki konu gibi ceza hukukunun temel ilke ve kurumlarının, kişisel verilerin korunmasına ilişkin cezai normlara uygulanması gerekmektedir. Bir diğer anlatımla ister ceza kanunlarında yer alsın ister kişisel verilerin korunmasını öngören özel kanunlarda yer alsın, cezai normlar üzerindeki tartışmaların ceza hukukuna hâkim ilke ve kurumlara uygun yapılması zorunludur.

Kişisel verilerin korunması, ceza hukukunda farklı açılardan öneme sahiptir. Kişisel verileri tehlikeye atan bazı davranışlar başlı başına suç sayılmışsa da kişisel verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi diğer bazı suçların da işlenmesini kolaylaştırmaktadır. Bunun tarihteki en çarpıcı örneğini Yahudi soykırımı oluşturmaktadır. Nazi Almanya’sında nüfus sayımları sırasında oldukça detaylı kişisel veriler toplanmıştır. Bu veriler, vatandaşların ırkına, dinine, cinsel yönelimlerine, politik görüşlerine, yeteneklerine, bağlılıklarına göre sınıflandırılmış ve soykırım yapılırken bu

bilgilerden faydalanılmıştır (Dearie, 2021). Öyle ki, geçmişteki bu acı tecrübeler, günümüzde Almanya'yı ve hatta Avrupa'yı kişisel veriler konusunda daha korumacı bir hâle getirmiştir (Lüber, 2014). Bir diğer örnek, neredeyse her gün, cep telefonu veya internet üzerinden, ele geçirilen kişisel veriler kullanılarak işlenen dolandırıcılık, hırsızlık gibi malvarlığına karşı suçlardır. Kişisel verilerin ele geçirilmesi, bu suçların işlenmesini oldukça kolaylaştırmaktadır. Sonuç olarak, birçok farklı suçta, kişisel verilerin ele geçirilmesi önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenlerle, ülkemizde olduğu gibi neredeyse bütün hukuk düzenlerinde, kişisel verilere doğrudan veya dolaylı olarak cezai koruma sağlanmaya başlamıştır. Şu hâlde ceza hukukunun sağlayacağı koruma, sadece kişisel verilerin ihlali bakımından değil, aynı zamanda diğer bazı suçları da önleme açısından oldukça önemlidir.

III. KİŞİSEL VERİ KAVRAMI

2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK ile ilk kez “kişisel veri” kavramı kullanılmış ve bu alanda suçlar düzenlenmiştir. Buna karşılık, TCK’de kişisel verinin ne olduğu tanımlanmamıştır. 135. maddenin gerekçesinde gerçek kişiyle ilgili her türlü bilginin kişisel veri olduğu belirtilmiştir (Özgenç, 2005: 868). Fakat, gerekçe bağlayıcı olmadığı için suçun maddi konusunun (*suçun konusu*) belli olmadığından bahisle “kanunilik ilkesine aykırılık” ve “belirlilik” tartışmaları yapılmıştır (Ünver, 2008: 190). Kanunilik ilkesi (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) uyarınca, kanunun açıkça suç saymadığı bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez, verilecek ceza, kanunda öngörülen cezadan daha ağır veya farklı bir ceza olamaz (Özgenç, 2020: 120). Suçlarda belirliliğin (*lex certa*) sağlanabilmesi için de suçun unsurlarının kanunda belirtilmesi gerekmektedir (Centel-Zafer vd., 2017: 56). Kişisel veri bakımından kanuni bir tanımın olmadığı dönemde yapılan bu eleştirilerin isabetli olduğu ortadadır.

Bununla birlikte öğretide bir görüş, yasa koyucunun tıpkı kişisel veri kavramında yaptığı gibi bazı kavramları tanımlamayı bunların içeriğinin belirlenmesini öğreti ve uygulamaya bırakmasının doğal olduğunu savunmuştur (Özbek-Doğan vd., 2020: 582).

Kanunilik ilkesine aykırılık tartışmaları yargı kararlarına da konu edilmiştir. Yargıtay 12. Ceza Dairesi verdiği bir kararda², TCK md. 135 ve md. 136’nın eksik norm olduğunu, KVKK çıkartılınca bu maddelerle ilgili çerçeve düzenlemenin tamamlanacağını belirtmiştir. KVKK çıkartılmadan bir

² E. 2011/20072, K. 2012/12126, T. 15.05.2012 (Legalbank).

yıl önce, konu Anayasa Mahkemesi'ne de götürülmüştür. Mahkeme vermiş olduğu kararda³, teknolojik gelişmeler doğrultusunda “kişisel veri” kavramının çok farklı şekillerde ortaya çıkabileceğini, kanun koyucunun bunların tamamını öngörüp sayabilmesinin mümkün olmadığını hatırlatmış; kişisel veri kavramının ulusal ve uluslararası mevzuat ile yargı içtihatları göz önüne alındığında belirli ve üzerinde uzlaşmış bir kavram olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenlerle Mahkeme, Anayasa'nın 20. ve 38. maddelerine aykırılık bulmamıştır.

KVKK'nin yürürlüğe girdiği 2016 yılına ve hatta Kişisel Verileri Koruma Kurulu üyeleri seçilmeye başlayıncaya kadar kişisel verilerin korunması konusuna yeterli ve gerekli ilgi gösterilmemiştir (Dülger, 2019: 305). TCK'nin yürürlüğe girmesinden neredeyse on yıldan fazla bir süre sonra KVKK yürürlüğe girmiştir. Bu aradaki dönemde, tereddütler yargıya da yansımış olacak ki, bu suçlara ilişkin yargı kararları yok denecek kadar az olmuş; KVKK çıkartıldıktan sonra ise verilen kararlarda gözle görünür bir artış yaşanmıştır.

“Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunmasına Dair Sözleşme”nin 2. maddesine göre kişisel veri, kimliği belirtilen veya belirtilebilen gerçek kişiyle ilgili tüm bilgilerdir. Buna paralel olarak, KVKK md. 3/1-d kişisel veriyi “*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*” olarak tanımlamıştır. Böylece Türk hukuk düzeni 2016 yılında kanuni bir kişisel veri tanımına kavuşmuştur.

KVKK'nin yapmış olduğu bu geniş ve soyut kişisel veri tanımı, yargı kararlarında verilen örneklerle daha da zenginleşmiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi, sadece kişinin kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobileri, tercihleri, etkileşimde bulunduğu kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm verileri kişisel veri olarak kabul etmiştir⁴. Yine Mahkeme,

³ E. 2015/32, K. 2015/102, T. 12.11.2015 (02.12.2015 tarihli ve 29550 sayılı Resmî Gazete).

⁴ E. 2014/149, K. 2014/151, T. 02.10.2014 (01.01.2015 tarihli ve 29223 sayılı Resmî Gazete); E. 2013/84, K. 2014/183, T. 04.12.2014 (13.03.2015 tarihli ve 29294 sayılı Resmî Gazete); E. 2013/122, K. 2014/74, T. 09.04.2014 (26.07.2014 tarihli ve 29072 sayılı Resmî Gazete); A.A.Y. Başvurusu, No: 2016/13011, T. 29.09.2020, Celal Oraj Altunörgü Başvurusu, No: 2018/31036, T. 12.01.2021 (05.02.2021 tarihli ve 31386 sayılı Resmî Gazete).

biyometrik yöntemle elde edilen verilerin de kişisel veri olduğuna hükmetmiştir⁵.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi verdiği kararlarda⁶ kişisel veri kavramından, kişinin yetkisiz üçüncü kişilerin bilgisine sunmadığı ancak istediğinde başka kişilere açıklayarak, sınırlı bir çevre ile paylaştığı verilerin anlaşılması gerektiğini belirtmiştir. Mahkemeye göre bunlar örneğin, T.C. kimlik numarası, kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı gibi nüfus bilgileri, adli sicil kaydı, yerleşim yeri, eğitim durumu, mesleği, banka hesap bilgileri, telefon numarası, elektronik posta adresi, kan grubu, medeni hâli, parmak izi, DNA'sı, saç, tükürük, tırnak gibi biyolojik örnekleri, cinsel ve ahlaki eğilimi, sağlık bilgileri, etnik kökeni, siyasi, felsefi ve dini görüşü, sendikal bağlantıları gibi kişinin kimliğini belirleyen veya belirlenebilir kılan, kişiyi toplumda yer alan diğer bireylerden ayıran ve onun niteliklerini ortaya koymaya elverişli, gerçek kişiye ait her türlü bilgilerdir.

Bu kararlara paralel olarak Yargıtay Ceza Genel Kurulu da⁷ TCK'nin sadece sır niteliğindeki kişisel verileri korumadığına, aksine, 135. maddenin gerekçesinden de hareketle gerçek kişiyle ilgili her türlü bilginin kişisel veri olarak kabul edilmesi gerektiğinin belirtilmesi karşısında, her türlü kişisel verinin hukuka aykırı olarak başkasına verilmesi, yayılması ve ele geçirilmesinin suç oluşturacağına hükmetmiştir.

Öğretide de kişisel verinin kişinin nefesine ait her çeşit bilgi olduğu kabul edilmiştir (Hafizoğulları ve Özen, 2015: 288). Bu bağlamda, bireyin kişisel, mesleki ve ailevi özelliklerini yansıtan, sırlarını içeren ve o kişiyi diğerlerinden ayırmaya yarayan her türlü bilgi kişisel veri olarak ifade edilmiştir (Soyaslan, 2018: 365; Öztürk ve Altınok Çalışkan, 2021: 17-18).

Nihayet, kişisel verilerin bir kısmı sahip olduğu önemden ötürü "özel nitelikli" olarak kabul edilmiştir. KVKK md. 6 uyarınca "*kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri*" özel nitelikli (hassas) kişisel veri olarak kabul edilmiştir.

⁵ E. 2014/180, K. 2015/30, T. 19.03.2015 (03.04.2015 tarihli ve 29315 sayılı Resmî Gazete).

⁶ E. 2015/3247, K. 2015/1676, T. 04.11.2015 (Lexpera); E. 2018/8466, K. 2019/9054, T. 18.09.2019, E. 2019/578, K. 2020/5427, T. 21.10.2020 (Legalbank).

⁷ E. 2012/1510, K. 2014/331, T. 17.06.2014 (Lexpera). Ayrıca bkz. Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2019/12886, K. 2020/513, T. 15.01.2020 (Legalbank).

IV. TÜRK CEZA KANUNU'NUN DÜZENLEMELERİ

765 sayılı mülga Ceza Kanunu'nda kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel bir düzenleme yer almamaktaydı. O dönemde kişisel verilerin ihlali sayılabilecek davranışlara, uygun düştüğü ölçüde diğer suçlara ilişkin hükümler (örneğin “sırrın masuniyeti aleyhinde cürümler”) uygulanmaktaydı. Bu durum kişisel veriler açısından istenen korumayı sağlamamaktaydı. Buna ek olarak 1991 yılında 765 sayılı Kanun'a internete özgü eylemlere uygulanabilecek “bilşim alanında suçlar” eklenmişti (Sınar, 2001: 125). Örneğin, “verilerin ele geçirilmesi suçu”na yer verilmiş ancak kişisel verilerin izinsiz olarak kaydedilmesi, paylaşılması suç olarak düzenlenmemiştir. Mevcut düzenlemenin de verilerin korunması açısından gerekli ve yeterli korumayı sağlamadığı ortadaydı (Dülger, 2019: 306).

Yürürlükteki TCK ise “Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar” başlıklı dokuzuncu bölümde 135 ve 140. maddeleri arasında kişisel verilere karşı suçları düzenlemiştir. Kanun, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi (md. 135), verilmesi veya ele geçirilmesi (md. 136) ve yok edilmemesi (md. 138) fiillerini suç olarak düzenlemiş ve böylece önemli bir boşluğu doldurmuştur. Yine TCK, bu suçlarda tüzel kişilerin fail olamayacağını fakat tüzel kişiler hakkında 140. madde uyarınca güvenlik tedbirleri uygulanabileceğini öngörmüştür (Hafizoğulları ve Özen, 2015: 287).

TCK'nin düzenlemelerini değerlendirmeden önce bu suçlarda korunan hukuki varlık veya menfaati, yani bu suçların hukuki konusunu (*hukuksal değerini*) ortaya koymak gerekmektedir.

A. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Suçların Hukuki Konusu

Ceza kanunlarında suçların düzensiz bir yığın hâlinde bulunması düşünülemez. Suçları belirli bir yöntemle sınıflandırmak, her şeyden önce yasama tekniği açısından zorunludur. Ancak bu sayede normun anlamı ve alanı belirlenebilir. Sınıflandırmanın amacı suçların özelliklerini ortaya koyarak onları homojen gruplar hâlinde toplamaktır (Toroslu, 1987: 16). Suçların sınıflandırılmasında birçok farklı ölçüt ileri sürülmüşse de hemen hemen bütün ceza kanunları hukuki konu ölçütünü esas almış, suçları prensip olarak bu ölçüte göre tasnif etmiştir.

Her norm bir hukuki varlık ya da menfaati koruduğundan (Mantovani, 2001: 204 vd.; Detaylı bilgi için bkz. Toroslu, 1970: 87 vd.; Ünver, 2003: 287 vd.) suçların hepsinde bir hukuki konunun bulunduğunu kabul etmek gerekir (Antolisei, 2003: 175). Suçun hukuki konusu, suçu öngören norm tarafından

korunan ve suç tarafından ihlal edilen hukuki varlık veya menfaattir (Toroslu ve Toroslu, 2019: 109).

Suçlarla korunan hukuki varlık veya menfaatin birden fazla olması mümkündür. Kanun koyucu suçları sınıflandırırken bunları kanunun belirli bir bölümü altında düzenlemektedir. Böylece kanun koyucu korunan varlık veya menfaatlerden birine üstünlük tanımakta, bir tercihte bulunmaktadır. Bu nedenle, özünde normatif bir kavram olan suçun hukuki konusunun, kanun koyucunun suçu düzenlediği bölümden hareketle belirlenmesi gerekmektedir.

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin suçlar, TCK'nin kişilere karşı suçlar kısmında "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlığı altında düzenlenmiştir. Kanun koyucunun tercihinden anlaşılacağı üzere bu suçlarla özel hayatın gizliliği korunmaktadır.

Öğretide bu suçların hukuki konusuyla ilgili olarak farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre bu suçlar veri mahremiyeti ve en nihayetinde özel hayatın gizliliğini korumaktadır (Özen ve Baştürk, 2011: 122). Bir diğer görüş bu suçların hukuki konusunun iki başlık altında incelenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bunlardan ilki TCK'de yer aldığı bölümden hareketle "özel hayatın gizliliği", ikincisi ise özel hayatın gizliliği hakkının yeni gelişen bir parçasını oluşturan "kişisel verilerin korunması"dır (Akdağ, 2013: 39). Bir diğer görüşe göre ise bu suçun hukuki konusu "kişisel verilerin korunması hakkı"dır (Korkmaz, 2019: 389).

Bu noktada belirtmek gerekir ki, kişisel verilerin korunması hakkı kendisinden daha köklü bir hak olan özel yaşamın gizliliği hakkı ile yakından ilgilidir (Küzeci, 2010: 60). Kişisel verilerin ihlalinin çoğunlukla özel hayatın gizliliğini de ihlal ettiği doğrudur. Gerçekten de özel hayatın gizliliğinin kişiyle ilgili bilgi edinilmeden ihlal edilmesi oldukça zordur (Akdağ, 2013: 46).

Daha önce de belirtildiği gibi Yargıtay Ceza Genel Kurulu kişisel verilerin korunmasına ilişkin suçlarda "sır"ların korunmadığını, verinin ilgilisi olan kişinin "kişilik hakları"nın korunduğunu vurgulamaktadır. Gerçekten de bu suçlarla korunan varlık ya da menfaatin "sır"lar olduğunu söylemek mümkün gözükmemektedir.

Hukuki konu tartışmaları bağlamında, kişisel verilere ilişkin suçların daha etkili korunabilmesi için TCK'de ayrı bir bölümde düzenlenmesi gerektiği ileri sürülmüştür (Özkan, 2020: 198). Belirtmek gerekir ki, sadece kişisel verilerin TCK'de ayrı bir bölümde düzenlenmesi sağlanan korumanın etkisini arttırmayacaktır.

Birçok ülkede, kişisel verilerin korunmasına ilişkin cezai düzenlemelerin kişisel verilerin korunması kanunlarında yer aldığı görülmektedir. Türk ceza hukukunu en çok etkilemiş iki ülke olan İtalya⁸ ve Almanya'da (BDSG'de)⁹ olduğu gibi; Türkiye'de de 2016 tarihinde çıkartılan 6698 sayılı KVKK'nin içerisinde cezai hükümler düzenlenebilirdi. Bu sayede suçların kişisel verilerle ilgili tanım ve kuralları getiren yeni tarihli KVKK ile tam bir uyum içinde olması sağlanabilirdi. Fakat kanun koyucu bu yöntemi tercih etmemiştir.

Böyle bir tercih özellikle hukuki konu açısından ortaya çıkan tartışmaları ve bu suçlarda geçen teknik kavramlarla KVKK'deki kavramlar arasındaki çelişkileri ve uyumsuzlukları giderebilmek açısından daha isabetli olurdu. Her ne kadar kişisel verilere ilişkin suçlar TCK'de "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlığı altında düzenlenmişse de bu suçları öngören normlarla her zaman ve doğrudan özel hayat korunmamaktadır. Buna karşılık, suçların tamamında artık Anayasa'da da yer alan "kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı"nın korunduğunu söylemek mümkündür.

Fakat, bir kere daha vurgulamak gerekir ki, hukuki konuyu normatif bir kavram olarak ele almak gerektiğinden, kanun koyucunun tercihi karşısında bu suçların hukuki konusunun "kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı" olarak tespit edilmesi isabetli olmayacaktır.

V. TÜRK CEZA KANUNU'NUN DÜZENLEMELERİNE BAKIŞ

TCK'nin 135. maddesinde "kişisel verilerin kaydedilmesi"¹⁰, 136. maddesinde "verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme"¹¹ ve 138.

⁸ İtalyan Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Kanun'da (*Codice in Materia di Protezione Dei Dati Personali*) 167 vd. maddelerinde suçlar düzenlenmektedir: <https://www.garanteprivacy.it/documents/10160/0/Codice+in+materia+di+protezione+dei+dati+personali+%28Testo+coordinato%29.pdf/b1787d6b-6bce-07da-a38f-3742e3888c1d?version=1.8> (Son erişim tarihi: 19.02.2021).

⁹ BDSG'nin (*Federal Data Protection Act*) 42. maddesinde adli cezalar, 43. maddesinde idari cezalar düzenlenmiştir: http://www.gesetze-im-internet.de/englischbdsge/englisch_bdsge.pdf (Son erişim tarihi: 19.02.2021).

¹⁰ "**Kişisel verilerin kaydedilmesi**

Madde 135 – (1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) *Kişisel verinin, kişilerin siyasi, felsefi veya dini görüşlerine, ırki kökenlerine; hukuk aykırı olarak ahlaki eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin olması durumunda birinci fıkra uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılır.*"

¹¹ "**Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme**

maddesinde ise “verileri yok etmeme”¹² şeklinde üç temel fiil suç olarak düzenlemiştir.

Kanun koyucunun, 135. maddenin kenar başlığında artık hukuki bir terim olarak kabul edilen “kişisel veri” kavramını kullanmasına rağmen diğer maddelerin kenar başlıklarında farklı anlama gelen “veri” ifadesine yer vermiş olması anlaşılabilir değildir. Her şeyden önce kişisel verilere karşı suçlarda terim birliğinin sağlanması gerekmektedir.

Kişisel verilerin kaydedilmesi suçunda kaydetme davranışı bakımından mutlaka bir araç kullanılmasının zorunlu olduğu, kaydetmeden ne anlaşılacağına kanunilik ilkesinin bir sonucu olarak suç tipinde ayrıca düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir (Özbek, 2020: 587). Örneğin, kişisel verilerin bir bilgisayara kaydedilmesinde hiç tereddüt doğmayacaktır ve bu davranışın bir “kaydetme” olduğunu herkes kabul edecektir. Fakat, verilerin kâğıt üzerine yazılmasının kaydetme olarak anlaşılamayacağı savunulmuştur (Özbek, 2020: 587). Daha isabetli bir görüşe göre her ne kadar bilgisayar günlük hayatın merkezinde olsa da bir kâğıda ya da deftere de kişisel verilerin yazılması ve “kayıt tutulması” mümkündür (Korkmaz, 2019: 393; Koca ve Üzülmüş, 2019: 78). Bu nedenle, bir kâğıt ya da defterin kullanılmasıyla da kişisel verileri kaydedilebilmek ve daha sonra bunları kullanabilmek mümkündür. Buna karşılık, örneğin hafızası kuvvetli bir kimsenin kişisel verileri ezberlemesi veya aklında tutması bu madde kapsamında bir “kaydetme” olarak değerlendirilemeyecektir.

Aynı şekilde, TCK md. 135/II’de *özel nitelikli kişisel verilerin* tamamı değil, sadece kişilerin siyasi, felsefi veya dini görüşlerine, ırki kökenlerine, ahlaki eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin veriler üzerinde suçun işlenmesi hâlinde ceza ağırlaştırılmıştır. Bu açıdan, 2016 tarihli KVKK’nin kabul ettiği özel nitelikli

Madde 136 – (1) *Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

(2) (Ek: 17/10/2019-7188/17 md.) *Suçun konusunun, Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca kayda alınan beyan ve görüntüler olması durumunda verilecek ceza bir kat artırılır.”*

¹² “**Verileri yok etmeme**

Madde 138 – (1) *Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilir.*

(2) (Ek: 21/2/2014-6526/5 md.) *Suçun konusunun Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre ortadan kaldırılması veya yok edilmesi gereken veri olması hâlinde verilecek ceza bir kat artırılır.”*

(hassas) kişisel verilerin (md. 6/I) bir kısmı (*kılık ve kıyafeti, dernek veya vakıf üyeliği, ceza mahkumiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri, biyometrik ve genetik verileri*) 135. maddenin 2. fıkrasının dışında kalmaktadır. TCK'de sayılanların dışındaki özel nitelikli kişisel verilerin kaydedilmesi durumunda suçta ve cezalarda kanunilik ilkesi gereği verilecek ceza ağırlaştırılmamaktadır. Ancak bir kimsenin *kılık ve kıyafetine* ilişkin kişisel verileri bu kimselerin TCK m. 135/2'de sayılan siyasi, felsefi, dini görüşleri veya ırki kökenlerine ilişkin olarak ihlal edilirse, TCK m. 135/2 uygulanabilir. TCK ve KVKK arasındaki bu farklılığın giderilmesi ve iki kanunun özel nitelikli kişisel veriler bakımından paralel hâle getirilmesi gerekmektedir (Göçmen Uyarer, 2020: 187).

Kanun koyucunun bu fiilleri birer sırf davranış suçu olarak düzenlediği görülmektedir. Bu davranışların sonucunda veri sahiplerinin herhangi bir zarara uğramış olması aranmamaktadır. Fiiller, soyut tehlike suçu olarak düzenlenmiştir (Yokuş Sevük, 2019: 288; Özbek, 2020: 588, 598). Öğretide bir görüş¹³, özellikle 136. maddede düzenlenen kişisel verilerin hukuka aykırı olarak verilmesi veya ele geçirilmesi suçunun soyut tehlike suçu olarak düzenlenmesini eleştirilmiş, bu suçun bir tehlike suçu olarak düzenlenmesi gerektiği savunmuştur. Mevcut düzenleme uyarınca örneğin, bir kimsenin cep telefonu numarasının başka birisine verilmesiyle birlikte bu suç oluşacaktır. Taner'e göre davranışın hiçbir tehlikeye yol açmayacağı açık olduğu hâllerde, veri sahibinin rızası olmasa dahi bu fiilin suç teşkil etmemesi gerekmektedir. Bu nedenle mevcut düzenlemenin yeniden kaleme alınması gerektiği ve bir tehlikenin aranması ileri sürülmüştür. Fakat, tehlikenin de her zaman belirlenebilmesi kolay gözükmemektedir. Bu bağlamda, bir tehlike ya da zararın doğması hâlinde verilecek cezaların ağırlaştırılmasına yönelik bir değişiklik yapılması düşünülebilir.

136. maddenin birinci fıkrasında kişisel verilerin hukuka aykırı olarak bir başkasına *verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi* davranışları suç olarak düzenlenmişken, maddenin kenar başlığında sadece *verme* veya *ele geçirme* davranışlarının yer alması da eleştiriye açıktır. Maddenin kenar başlığının "*kışisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme*" şeklinde değiştirilmesi tutarlı olmak adına gereklidir.

¹³ Doç. Dr. Fahri Gökçen Taner'in "*Kişisel Verilerin Ceza Hukuku ve KVKK Kapsamında Korunması*" konulu tebliği: <https://www.youtube.com/watch?v=NwPtNkRzGiY> (Son erişim tarihi: 19.02.2021).

TCK 137. madde¹⁴ bu suçlar bakımından nitelikli hâlleri öngörmektedir. Maddenin birinci fıkrasının b bendinde yer alan bir bağlaç hatasına dikkat çekmek gerekmektedir. Kanun, belli bir “*meslek ve sanatın*” sağladığı kolaylıktan yararlanılarak suçun işlenmesi hâlinde cezayı yarı oranında arttırmayı öngörmüştür. Burada yer alan “*ve*” bağlacının “*veya*” olarak anlaşılması ve değiştirilmesi gerekir. Suçun işlenmesinde kolaylık sağlayan uğraşın hem bir meslek hem de bir sanat olması zorunlu değildir.

Kişisel verilerin yok edilmemesi suçu (md. 138) bir özgü (mahsus) suç olarak düzenlenmiştir. Bu nedenle suçun faili, sadece verileri yok etmekle yükümlü kimseler olabilecektir. Verileri yok etmekle yükümlü kişinin kim olduğunu belirlemek her zaman kolay olmayacaktır. KVKK md. 3/1-1 bendi uyarınca “*veri sorumlusu*”, verilerin yok edilmesinden sorumludur. Kişisel veriyi kaydeden, işleyen, saklayan ya da aktaran kişiler veri sorumlusu olduğu kabul edildiğinde; bu kimsenin tüzel kişi olması hâlinde tüzel kişinin ortağı veya yöneticisi olan gerçek kişiler ya da tüzel kişinin veri silmekle görevlendirdiği ortak ya da yönetici gerçek kişiler bu suçun faili olabilecektir (Koca 2020: 392, 394). Veri sorumlusunu araştırırken öncelikle failin tabi olduğu mevzuata bakılması gerekecektir. Örneğin, Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmeliğin 22. maddesine göre, Yönetmelik kapsamında elde edilen verilerin imha edilmesi ve diğer işlemlerin yürütülmesi amacıyla yeterli sayıda Cumhuriyet savcısı görevlendirilir. Fakat, bir kere daha hatırlatmak gerekir ki sorumlu kimselerin kim olduğunu ortaya koymak uygulamada güçlük yaratmaktadır.

İhmalî bir suç olan kişisel verileri yok etmeme fiilinde kişisel verilerin nasıl yok edileceği, yok edilmeyi öngören yasa veya diğer kurallarda gösterilmelidir (Soyaslan, 2018: 374). Verilerin yok edilmesine ilişkin özel bir sürenin olmaması hâlinde KVKK md. 7 uyarınca, verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkmasıyla birlikte kişisel verilerin kendiliğinden (re’sen) veya ilgilinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi gerekmektedir. Yine KVKK, bu konuda diğer kanunlarda yer alan hükümlerin saklı olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle hukuken yok edilmesi gereken verilerin yasal düzenlemelerinin de incelenmesi gerekir. Kanun bazen “*derhal*” yok edilir

¹⁴ “*Nitelikli haller*”

Madde 137 – (1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların;

a) *Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle,*

b) *Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,*

İşlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.”

gibi ifadelere yer verirken (örneğin CMK md. 81/II) bazen de örneğin “en geç on gün içerisinde” gibi açıkça bir süre tayin edebilmektedir (CMK md. 80).

Kanun koyucunun, kişisel verilerin imha edilmesi gereken süreler konusunda mümkün olduğunca net olması hatta açıkça bu süreleri belirlemesi isabetli olacaktır. Zira, kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalktığı anın tespiti veya makul sürenin ne olduğu her zaman kolaylıkla belirlenemez. Ceza hukuku düzenlemelerinin mümkün mertebe açık ve öngörülebilir olması gerektiği düşünüldüğünde kanun koyucunun süreler konularında daha hassas davranması gerekmektedir.

Burada bir noktaya daha dikkat çekmek gerekir. TCK ve CMK’de verilerin “*yok edilmesi*” ifadesi yer alırken, Yönetmelik’te “*imha etmek*”, KVKK da ise “*silmek, yok etmek veya anonim hâle getirmek*” ifadeleri yer almaktadır. İmha etmek, yok etmekle eş anlamlıdır (Yılmaz, 2011: 618). Fakat bu davranışlardan özellikle silmek ve anonim hâle getirmek teknik olarak farklı şeylerdir. Silinen kişisel verilerin birtakım işlemlerle kurtarılabildiği düşünülecek olursa, silmenin tam anlamıyla bir yok etme olmadığı söylenebilir. Anonim hâle getirme KVKK md. 3/1-b’de “*kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hâle getirilmesi*” olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle, ceza kanunlarındaki düzenlemelerin “silmek, yok etmek veya anonim hâle getirmek” şeklinde KVKK’ye uygun olarak değiştirilmesi ve kavram birliğinin sağlanması gerekmektedir. Buna karşılık öğretide, kişisel verilerin sistemden silinmesi veya anonim hâle getirilmesi durumlarında da yok etme görevinin yerine getirildiğinin kabul edileceği belirtilmektedir (Bayraktar, 2018: III/643; Koca, 2020: 397).

TCK’nin 139. maddesine göre kişisel verilerin kaydedilmesi, kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve kişisel verileri yok etmeme suçlarında şikâyet şartı aranmayacaktır. Kanun koyucunun, muhakemenin mağdurlara zarar verme ihtimali olan bazı durumlarda şikâyet şartını getirmeyi tercih ettiği bilinmektedir (Güngör, 2009: 25). Kişisel veriler bakımından kanun koyucu, şikâyet şartı aramayarak bu suçların soruşturulmasındaki ve kovuşturulmasındaki topluma ait menfaati, veri sahiplerinin bireysel menfaatlerinden üstün tutmuştur. Ayrıca, genellikle veri sahiplerinin işlenen suçtan haberlerinin dahi olmayacağına da dikkate alındığı ve bu nedenle şikâyet şartına yer verilmemiş olabileceği düşünülebilir. Kişisel verilere karşı suçların dışındaki, “özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı” diğer suçlarda şikâyet şartı öngörülmektedir. Öğretide, kanunun böyle bir istisna yaratması eleştirilmiş ve kişisel verilere karşı

suçlarda da şikâyet şartı aranması gerektiği ileri sürülmüştür (Koca, 2020: 403). Kişisel verilerin korunmasına ilişkin suçlar bakımından yaratılan bu istisna da aslında kişisel verilere karşı suçların düzenlendiği yerin isabetli olmadığını göstermektedir.

Öğretide bir görüşe göre şikâyete ilişkin istisnai düzenlemeden hareketle “ilginin rızası” hukuka uygunluk nedeninin bu suçlar bakımından uygulanmayacağı, nitekim burada bireyin değil, kamunun menfaatinin daha ağır bastığı ileri sürülmüştür (Özbek, 2020: 595). Bu görüşe katılmak zordur. Örneğin, bir kimse cep telefonu numarasının üçüncü kişilere verilmesine rıza göstermişse, numarayı üçüncü kişilere verenlerin TCK md. 136 kapsamında suç işlediğini söylemek mümkün değildir.

TCK'nin 135 ve devamı maddelerinde düzenlenen suçlar kişisel verilere ilişkin temel suçları düzenlemektedir. Fakat, hukuka uygun olarak elde edilen ya da yayılan ve henüz yok edilmesi gerekmeyen kişisel verilerin, hukuka aykırı işlenmek suretiyle kötüye kullanılması da pek âlâ mümkündür. Örneğin, İtalyan Veri Koruma Kanunu'nun 167. maddesinde kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi (*trattamento illecito di dati*) suç olarak düzenlenmiştir.

Türk hukukunda kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi suç olarak düzenlenmemiştir. Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi davranışının da suç olarak düzenlenmesi gerekmektedir (Dülger, 2016: 163). KVKK'nin 3. maddesinin 1. fıkrasının e bendinde, kişisel verilerin işlenmesi “*kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem*” olarak tanımlanmıştır. Kanun koyucu, bazı temel işlemleri örnek olarak saydıktan sonra veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi “kişisel verilerin işlenmesi” olarak kabul etmiştir. Buna karşılık TCK'de, kişisel verilerin kaydedilmesi, verilmesi, ele geçirilmesi ve yok edilmemesi davranışları suç olarak düzenlenmiştir. Esasen bu davranışlar birçok “işleme” davranışını kapsamaktadır. Ancak, bunların dışında kalan ve kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi sayılabilecek davranışların TCK kapsamında cezalandırılması mümkün değildir. Kişisel verileri işlemenin bütün yöntemleri TCK kapsamına dahil edilmek isteniyorsa “suçta ve cezada

kanunilik ilkesi” uyarınca suçları düzenleyen maddelerde değişiklik yapılması zorunludur.

Bu suçlara ek olarak TCK’nin “bilşim suçları” başlıklı üçüncü kısmının onuncu bölümünde md. 243’te düzenlenen “bilşim sistemine girme” ve md. 244’te düzenlenen “sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme” suçları da kişisel verilerin güvenliğinin korunmasına dolaylı da olsa yardımcı olmaktadır (Korkmaz, 2019: 377).

A. Türk Ceza Kanunu’nun Öngördüğü Yaptırımlar

Genel olarak, kişisel verilerin korunması hukuku bakımından temel yaptırım, KVKK uyarınca kabahatlere uygulanan para cezalarıdır. Nitekim rakamlara bakıldığında yıldan yıla uygulanan cezaların hem ağırlığında hem de sayısında artış gözlemlenmektedir. Örneğin, şikâyet ve ihbarlara ilişkin uygulanan idari para cezaları ve veri ihlal bildirimlerine ilişkin uygulanan idari para cezalarının toplamı 2017 yılında 125.000 liraya, 2018 yılında 870.000 liraya, 2019 yılında ise 13.105.823 liraya ulaşmıştır (Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2019: 50).

TCK’de yer alan suçların karşılığında özgürlüğü bağlayıcı hapis cezaları öngörülmektedir. Bir konuya daha dikkat çekmek gerekir. Kişisel verilerin korunması bağlamında düzenlenen suçların önemli bir kısmı internet aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Öğretide, internet aracılığıyla işlenen bazı suçlarda bu suçların niteliklerine göre idari para cezası verilmesi veya güvenlik tedbirlerinin uygulanması gerektiği ileri sürülmüştür. Sınır’a göre temel yaptırım güvenlik tedbirleri olmalı, fakat uygun düştüğü ölçüde klasik yaptırımlara da başvurulmalıdır (2001: 85). Yine bu alandaki suçlarla mücadele edebilmek için teknik koruma önlemlerinin (teknolojik araçların) ve eğitimin etkili işlevlerinin bulunduğu, bu tedbirlerin de hukuki tedbirlere eşlik etmesi gerektiği vurgulanmıştır (Özen ve Baştürk, 2011: 96).

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması durumu TCK md. 140’ta düzenlenmiştir. Buna göre, kişisel verilere karşı suçların işlenmesi nedeniyle tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirleri uygulanacaktır. TCK md. 60’da tüzel kişiler hakkında uygulanabilecek güvenlik tedbirleri düzenlenmektedir. Bunlar izin iptali ve müsadere tedbirleridir. Fakat öğretide, tüzel kişilere uygulanabilecek yaptırımın tespiti için TCK md. 60 düzenlenmesi ele alındığında, ciddi ve caydırıcı bir yaptırımın söz konusu olmadığı vurgulanmıştır (Ünver, 2008: 190).

VI. CEZA MUHAKEMESİ KANUNU'NUN DÜZENLEMELERİNE BAKIŞ

Ceza muhakemesi boyunca birçok kişisel veri ortaya çıkmaktadır. Muhakeme makamlarının ve özellikle yargılama makamlarının görevlerini yerine getirirken kullandığı vasıtalarından biri de “delil”dir (Kunter, 1986: 540). Delillerin önemli bir kısmı (parmak izi, DNA gibi) ya da arama, elkoyma gibi koruma tedbirlerinin sonucunda elde edilen kayıtlar kişisel veri niteliğindedir. Adli bilişimin konusunu oluşturan deliller de kişisel veriler içerebilmektedir (Özen ve Baştürk, 2011: 165). Bu nedenlerle, ceza muhakemesi kanunlarının kişisel verilerin korunmasına ilişkin birtakım düzenlemelere yer verdiği görülmektedir.

CMK'nin 80. maddesi uyarınca bir suça ilişkin delil elde etmek için şüpheli sanık veya diğer kişilerden alınan örneklerin üzerinde yapılan genetik incelemelerin sonuçları kişisel veri hükmündedir. Maddenin ikinci fıkrasına göre bu bilgiler, kovuşturmayla yer olmadığı kararına itiraz süresinin dolması, itirazın reddi, beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilip, kesinleşmesi hâllerinde Cumhuriyet savcısının huzurunda derhâl yok edilir. Bu husus da dosyasında muhafaza edilmek üzere tutanağa geçirilir. Öğretide bu düzenlemenin, verilerin imhasını öngördüğü için son derece hatalı olduğu; zira, sonradan yeni bir inceleme gerekebileceği ileri sürülmüş ve imha yerine muhafaza yolunun seçilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Ünver ve Hakeri, 2016: 291). Buna karşılık, moleküler genetik incelemelerin sonucunda kişi hakkında birçok önemli bilgi elde edilebileceğinden bu verilerin saklanması son derece tehlikelidir (Yenisey ve Nuhoğlu, 2020: 656). Nitekim bu sorun, AİHM'nin vermiş olduğu “*S and Marper v. the United Kingdom*” kararında¹⁵ tartışılmıştır. Kişisel veri kavramını tartışan Mahkeme, DNA, hücre ve parmak izi örneklerinin, kişilere ilişkin ayırt edici özelliği olduğunu vurgulayarak bunları da kişisel veri olarak kabul etmiştir (§68). Mahkeme, ceza dosyası sonlanan, beraat ve düşme kararlarının varlığına rağmen, bu verilerin veri tabanlarında saklanması demokratik bir toplumda gerekli olmayan ve ölçsüz (orantısız) kabul edilmesi gereken bir müdahale olarak değerlendirmiş (§118 vd.); ve Sözleşme'nin özel yaşama saygı gösterilmesi hakkını düzenleyen 8. maddesinin ihlal edildiğine (§77) karar vermiştir. Bu önemli kararın üzerine başta İngiltere'de olmak üzere, olumlu sayılabilecek öneriler ve çalışmalar yapılmış (Deray, 2011: 754-755) bu türden verilerin saklanma süreleri ve usulleri tartışmaya açılmıştır.

¹⁵ Case of S. and Marper v. the United Kingdom (Applications no. 30562/04 and 30566/04).

AİHM'nin de vurguladığı gibi genetik incelemeler sonucunda ulaşılan kişisel verilerin sistematik olarak ve belirsiz ya da uzun bir süreyle muhafazası mümkün olmamalıdır. Devletlerin, özellikle bu türden kişisel verilerin tutulma süresini tayin ederken ölçülü olması gerekmektedir. Bu nedenle CMK'nin yapılan genetik incelemeler sonucunda elde edilen kişisel veri niteliğindeki bilgilerin kovuşturmayaya yer olmadığı kararına itiraz süresinin dolması, itirazın reddi, beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir kesinleşmesi hâllerinde Cumhuriyet savcısının huzurunda derhâl yok edileceğini düzenlemiş olması yerindedir. Buna karşılık, anılan maddede verilerin yok edileceğini düzenleyen haller sınırlı sayıda (*numerus clausus*) düzenlendiği için özellikle mahkûmiyet kararı hâlinde kişisel veri niteliğindeki bu bilgilerin muhafazası mümkün olabilecektir. Şüphesiz ki bu durum, mahkûm edilen kimsenin kişisel verilerinin korunmasını talep etme hakkına yönelik orantısız ve amacı aşan bir müdahaledir.

Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik, 14. maddenin üçüncü fıkrasında ayrıca, bilirkişi tarafından yapılan analizler sonucu elde edilen bulguların ilgili makama gönderileceğini; bulgular üzerinde moleküler genetik analizler için izole edilen DNA örneklerinin bilirkişi raporu hazırlandıktan sonra imha edileceğini ve bu hususun da raporda açıkça belirtileceğini düzenlemektedir. Dördüncü fıkrada ise moleküler genetik incelemelerin, özel kalıtsal karakterler hakkındaki açıklamayı içermediği bilinen “kromozom bölgesi” ile sınırlı kalmasına özen gösterileceği belirtilmiştir. Bu düzenlemeler de kişisel verilerin korunması bakımından oldukça önemlidir.

CMK'de yer alan ve kişisel verilerin korunması bakımından önem arz eden bir diğer düzenleme, bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde yapılan arama, kopyalama ve elkoymayı düzenleyen 134. maddedir. Nitekim bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde yapılan arama, kopyalama ve elkoyma işlemleri neticesinde genellikle kişisel veriler ele geçirilmektedir. 134. maddenin birinci fıkrası uyarınca koruma tedbirleriyle ilgili karar almada öngörülen sürelerin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi hâlinde çıkarılan kopyalar ve çözümünü yapılan metinler “derhâl” imha edilir. İletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınmasını düzenleyen 135. maddenin altıncı fıkrasında ve teknik araçlarla izlemenin düzenlendiği 140. maddenin ikinci fıkrasında da aynı hükme yer verilmiştir. Öğretide bu düzenleme, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmesi veya kamu davasının beraat hükmüyle sonuçlanması hâlinde elde edilen delillerin imha edilmesi durumunu düzenlenmediği gerekçesiyle

eleştirilmiştir (Özen ve Baştürk, 2011: 166). Bu eleştirilere katılmak mümkündür.

Gizli soruşturmacı görevlendirilmesini düzenleyen 139. maddenin de kişisel verilerin korunması açısından incelenmesi gerekir. Bu düzenlemenin dördüncü fıkrasında, gizli soruşturmacının her türlü araştırmada bulunmak ve örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili delilleri toplamakla yükümlü olduğu belirtilmiştir. Buna karşılık, fıkra da gizli soruşturmacının kişisel veri toplayıp toplayamayacağı açıkça düzenlenmemiştir. Aynı maddenin altıncı fıkrasında ise soruşturmacı görevlendirilmesiyle elde edilen “*kişisel bilgilerin*”, görevlendirilen ceza soruşturması ve kovuşturması dışında kullanılmayacağı; suçla bağlantılı olmayan “*kişisel bilgilerin*” derhâl yok edileceği düzenlenmektedir. İki fıkra birlikte ele alındığında, gizli soruşturmacının örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak kişisel verileri içeren delilleri de toplayabileceği anlaşılmaktadır. Bu durum gizli soruşturmacının şüpheliler hakkındaki kişisel verileri takdiren toplayabilmesi sonucunu doğurduğu ve şüphelinin kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkına orantısız bir müdahale olduğundan bahisle eleştirilmiştir (Mutlu, 2020: 290). Kişisel veri kavramının genişliği düşünüldüğünde gizli soruşturmacının kişisel veri niteliğinde bazı delilleri toplaması doğal olduğu kadar, CMK hükmü karşısında da zorunludur. Gizli soruşturmacının topladığı delillerin, “izlemekle görevlendirildiği örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili” olması gerekmektedir. Gizli soruşturmacı bu çerçevenin dışında kalan kişisel veri niteliğindeki bilgi ve belgeleri toplayamaz.

Son olarak Kanun’un CMK md. 136’da “kişisel veri” terimi yerine neden “kişisel bilgi” ifadesini kullandığı anlaşılamamaktadır. Kişisel bilgidен aslında kişisel verilerin kastedildiği açıktır. Kanundaki “bilgi” ifadesinin “veri” olarak değiştirilmesi gerekmektedir.

Duruşmada anlatılması zorunlu belge tutanakları düzenleyen 209. maddenin ikinci fıkrasına göre sanığa veya mağdura ait kişisel verilerin yer aldığı belgelerin açıkça istenmiş olmaları şartıyla, mahkemece kapalı oturumda anlatılmasına karar verilebilecektir. Gerçekten de duruşmaların aleni yapılmasının kural olduğu Türk hukuk sisteminde, önemli kişisel verileri içeren belgelerin duruşmada tartışılacağını öngören kanun koyucu bu kişisel verileri korumak istemiştir. Bu nedenle talep üzerine mahkeme, sanığa veya mağdura ait birtakım kişisel verileri içeren belgelerin kapalı oturumda anlatılmasına karar verebilecektir. Düzenlemenin kişisel verilerin korunması açısından önemli ve yerinde olduğunu vurgulamak gerekir.

Son olarak, infaz hukukuyla ilgili dikkat çekici bir konuya da değinmekte fayda vardır. Bilindiği üzere 2020 yılında çıkartılan “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”¹⁶, suçlara ilişkin koşullu salıverilme oranlarını değiştirmiştir. Bu bağlamda kanun koyucu, önemseydiği bazı suçlarda (örneğin kasten öldürme, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, devletin güvenliğine karşı suçlar gibi) koşullu salıverilme oranlarını değiştirmemiştir. Kanun koyucunun TCK md. 135-136-137 ve 138’i de bu kapsama alması ve koşullu salıverilme oranlarını bu suçlarda değiştirmemesi, kişisel verilerin korunması konusuna verdiği önemi göstermektedir.

SONUÇ

Yüzyılımızın sahne olduğu teknolojik gelişmelerle birlikte bilgisayar ve internet günlük hayatın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Bu doğrultuda kişisel verilerin önemi ve verilerin maruz kaldığı muhtemel tehlikeler artmıştır. Tüm bunlar yaşanırken hukuk, kişisel veriler konusuna kayıtsız kalamamış, kişisel verilerin ne olduğunu ve nasıl işlenip ne şekilde korunacağını düzenlemiştir. Ceza yaptırımının ağırlığı nedeniyle *son çare* olarak nitelendirilen ceza hukuku da kişisel verileri korunmak için birtakım fiilleri suç saymıştır.

Türkiye’de 2005 tarihinde yürürlüğe TCK ile ilk kez kişisel verilere doğrudan bir cezai koruma getirilmiştir. Bu çerçevede, kişisel verilerin kaydedilmesi, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi ve kişisel verilerin yok edilmemesi fiilleri suç olarak düzenlenmiştir. Kişisel veriler konusunu, kavramları, kurumları ve işlemleriyle etraflıca düzenleyen özel bir kanunun bulunmaması ve TCK’nin de bu anlamda düzenlemeler getirmemesi nedeniyle başta belirlilik ve kanunilik ilkesi olmak üzere birçok konuda tartışmalar ortaya çıkmıştır. Yine bu dönemde, tereddütlerin uygulamaya da yansıdığı ve TCK’nin ilgili hükümlerinin çok az uygulanabildiği görülmüştür.

Kişisel verileri özel olarak ve etraflıca düzenleyen KVKK’nin 2016 yılında yürürlüğe girmesiyle birlikte hukukumuzda büyük bir eksiklik giderilmiştir. Buna karşılık yürürlüğe giren KVKK’nin düzenlemeleri incelendiğinde TCK’deki düzenlemelerin hem içerik hem de terim yönünden KVKK’nin gerisinde ve onunla uyumsuz olduğu görülmüştür. Örneğin, TCK’nin bu suçlarla özel hayatın gizliliğini koruduğu ortadadır. Fakat

¹⁶ 15.04.2020 tarihli ve 31100 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa’da da yer aldığı üzere, artık “*kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı*” müstakil ve temel bir haktır. Bu nedenle de kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel kanunlar yapılmış, İtalya ve Almanya gibi ülkelerde bu özel kanunların içerisinde cezai hükümler getirilmiştir.

Çalışmada ele alınan ceza hukukunun (TCK, CMK ve ilgili yönetmeliklerin) kişisel verilere ilişkin bir kısım düzenlemeleri, kişisel verilerin korunmasında temel kanun olan KVKK’nin ilgili hükümleriyle hem içerik hem de terim yönünden uyumlu hâle getirilmelidir. En isabetli yöntem, tıpkı İtalya ve Almanya’da olduğu gibi bu suçları KVKK’de düzenlenmek olacaktır. Bu yöntem tercih edilmeyecekse, TCK’nin ilgili hükümlerinin değiştirilmesi zorunludur. Nitekim, suçta ve cezalarda kanunilik ilkesinin kabul edildiği ceza hukukunda, kanunlarda suç olarak düzenlenmemiş davranışların cezalandırılabilmesi mümkün değildir.

KAYNAKÇA

- AKDAĞ, Hale (2013). *Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Adalet Yay.
- AKSOY, Hüseyin Can (2010). *Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Çakmak Yay.
- AKYÜREK, Güçlü (2011). “Kişisel Veriler ve Özel Hayatın Gizliliği Hakkı”. *Suç ve Ceza* (3): 43-59.
- ANTOLISEI, Francesco (2003). *Manuale di Diritto Penale Parte Generale*. Milano: Giuffrè.
- AŞIKOĞLU, Şehriban İpek (2018). *Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri*. İstanbul: On İki Levha Yay.
- BAYRAKTAR, Köksal (2018). “Kişisel Verilerin Kaydedilmesi, Verilmesi, Ele Geçirilmesi ve Yok Edilmemesi”. *Özel Ceza Hukuku Cilt: III*. ed. Köksal Bayraktar – Serap Keskin Kızıroğlu vd.. İstanbul: On İyi Levha Yay. 627-654.
- BINDER, Guyora (2016). *The Oxford Introductions to U.S. Law Criminal Law*. New York: Oxford University Press.
- CENTEL, Nur-ZAFER, Hamide vd. (2017). *Türk Ceza Hukukuna Giriş*. İstanbul: Beta Yay.
- CUSTERS, Bart-SEARS, Alan M. Vd. (2019). *EU Personal Data Protection in Policy and Practice*. The Hague: Springer.

- DERAY, Erica Solange (2011). "The Double-Helix Double-Edged Sword: Comparing DNA Retention Policies of the United States and the United Kingdom". *Vanderbilt Journal of Transnational Law* 44(3): 745-776.
- DÜLGER, Murat Volkan (2016). "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması". *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3 (2): 101-167.
- DÜLGER, Murat Volkan (2019). *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*. İstanbul: Hukuk Akademisi Yay.
- GÖÇMEN UYARER, Sinem (2020). *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Seçkin Yay.
- GÜNGÖR, Devrim (2009). *5237 ve 5271 Sayılı Kanunlar Işığında Şikâyet Kurumu*. Ankara: Yetkin Yay.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki-ÖZEN, Muharrem (2015). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar*. Ankara: US-A Yay.
- KARAKEHYA, Hakan (2009). "Gözetim ve Suçla Mücadele: Gözetimin Tarihsel Gelişimi ile Yakın Dönemde Gerçekleştirilen Hukuki Düzenleme ve Uygulamalar Bağlamında Bir Değerlendirme". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 58 (2): 319-357.
- KOCA, Mahmut (2020). "Ceza Hukuku Açısından Kişisel Verilerin Korunması ve Verilerin İmha Edilmemesinin Sonuçları". *Avrupa Birliği Hukuku, İdare Hukuku ve Ceza Hukuku Açısından Kişisel Verilerin İmhası*. Ed. Rıza Saka - Ramazan Çağlayan vd.. Ankara: Seçkin Yay. 361-405.
- KOCA, Mahmut-ÜZÜLMEZ, İlhan (2018). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yay.
- KOCA, Mahmut-ÜZÜLMEZ, İlhan (2019). "Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu (TCK m. 135)". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan* 21(Özel Sayı): s. 69-93.
- KORKMAZ, İbrahim (2019). *Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması*. Ankara: Seçkin Yay.
- KUNTER, Nurullah (1986). *Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yay.
- KÜZECİ, Elif (2010). *Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- LAMBERT, Paul B. (2018). *Understanding the New European Data Protection Rules*. New York: CRC Press.
- LYNSKEY, Orla (2015). *The Foundations of EU Data Protection Law*. New York: Oxford University Press.

- MANTOVANI, Ferrando (2001). *Diritto Penale Parte Generale*. Padova: Cedam.
- MUTLU, Muhammet Sefa (2020). *Kişisel Verilerin Soruşturma Evresinde İşlenmesi ve İnsan Hakları Kapsamında Korunması*. Ankara: Adalet Yay.
- ÖZBEK, Veli Özer-DOĞAN, Koray vd. (2020). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yay.
- ÖZEN, Muharrem-BAŞTÜRK, İhsan (2011). *Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Bilişim – İnternet ve Ceza Hukuku*. Ankara: Adalet Yay.
- ÖZGENÇ, İzzet (2005). *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler)*. Ankara: Seçkin Yay.
- ÖZGENÇ, İzzet (2020). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yay.
- ÖZKAN, Oğulcan (2020). *Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Yetkin Yay.
- ÖZTÜRK, Bahri-ALTINOK ÇALIŞKAN, Elif vd. (2021). *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Teorik ve Pratik Çalışma Kitabı*. Ankara: Seçkin Yay.
- SINAR, Hasan (2001). *İnternet ve Ceza Hukuku*. İstanbul: Beta Yay.
- SOYASLAN, Doğan (2018). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yay.
- TOROSLU, Nevzat (1970). *Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- TOROSLU, Nevzat (1987). *Nasıl Bir Ceza Kanunu*. Ankara: V Yay.
- TOROSLU, Nevzat-TOROSLU, Haluk (2019). *Ceza Hukuku Genel Kısım*. Ankara: Savaş Yay.
- ÜNVER, Yener (2003). *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*. Ankara: Seçkin Yay.
- ÜNVER, Yener (2008). “Kişisel Verilerin Korunması”. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* (1): 163-196.
- ÜNVER, Yener-HAKERİ, Hakan (2016). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yay.
- YENİSEY, Feridun-NUHOĞLU, Ayşe (2020). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yay.
- YILMAZ, Ejder (2011). *Hukuk Sözlüğü*. Ankara: Yetkin Yay.
- YOKUŞ SEVÜK, Handan (2019). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yay.

ÇEVİRİMİÇİ KAYNAKLAR

- DEARIE, Karilyn (KJ) (2021). “*Holocaust to GDPR: Germany’s Surprising History with Data Privacy*”. 19 Şubat 2021 tarihinde <https://medium.com/termly-io/holocaust-to-gdpr-germanys-surprising-history-with-data-privacy-c62c160f9bff> adresinden erişildi.
- FEDERAL MINISTRY OF INTERIOR (2021). “*Federal Data Protection Act (BDSG)*”. 19 Şubat 2021 tarihinde http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bdsge/englisch_bdsge.pdf adresinden erişildi.
- GARANTE PER LA PROTEZIONE DEI DATI PERSONALI (2020). “*Codice in Materia di Protezione dei Dati Personali*”. 19 Şubat 2021 tarihinde <https://www.garanteprivacy.it/documents/10160/0/Codice+in+materia+di+protezione+dei+dati+personali+%28Testo+coordinato%29.pdf/b1787d6b-6bce-07da-a38f-3742e3888c1d?version=1.8> adresinden erişildi.
- KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURULU (2019). “*Faaliyet Raporu*”. 16 Şubat 2021 tarihinde <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/c325adf5-5337-4567-95c8-b6b953b745aa.pdf> adresinden erişildi.
- LUBER, Klaus (2014). “*Data Privacy Made in Germany*”. 18 Şubat 2021 tarihinde <https://www.goethe.de/en/kul/med/20446236.html> adresinden erişildi.
- TANER, Fahri Gökçen (2020). “*Kişisel Verilerin Ceza Hukuku ve KVKK Kapsamında Korunması*” – TBB Online KVKK Eğitim Programı. 19 Şubat 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=NwPtNkRzGiY> adresinden erişildi.